

**Protokół z kontroli kompleksowej przeprowadzonej
w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Winiarach
w dniach 25-27 maja 2011 roku**

1. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli, jej siedzibę, adres oraz imię i nazwisko kierownika:

Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego i interwencyjnego pod nazwą: **Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Winiarach** prowadzona jest przez Powiat Buski.

Nazwa i adres placówki: Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza, Winiary 58, 28-136 Nowy Korczyn.

Dyrektorem Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej jest pani Ligia Płonka.

Placówka posiada Regon: 292688760, NIP: 655-11-19-059

Numer Rejestru Wojewody – 7/2001.

Placówka posiada zezwolenie Wojewody na czas nieokreślony (PS.II.9013/4-17/2010 z dnia 21.12.2010 r.).

2. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:

1. Katarzyna Arendarska - Starszy Inspektor w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej – upoważnienie Nr 524/2011 z dnia 23 maja 2011 r. (dowód osobisty AFY 771600) - inspektor kierujący kontrolą.

2. Małgorzata Bojar - Starszy Inspektor w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej – upoważnienie Nr 525/2011 z dnia 23 maja 2011 r. (legitymacja służbowa Nr 15).

3. Anna Konieczna - Starszy Inspektor w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej – upoważnienie Nr 526/2011 z dnia 23 maja 2011 r. (legitymacja Nr 14).

3. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:

Kontrolę rozpoczęto w dniu 25 maja 2011 r., a zakończono 27 maja 2011 r.

4. Określenie przedmiotu kontroli i okresu objętego kontrolą:

Kontrolą objęto następujące zagadnienia:

1. Jakość usług opiekuńczo-wychowawczych świadczonych przez placówkę na rzecz wychowanków.

1.1. Zasadność dalszego pobytu dziecka w placówce.

1.2. Działania placówki na rzecz powrotu wychowanków do rodziny i utrzymywania przez nich kontaktów z rodzicami.

1.3. Wypełnianie przez placówkę specjalistycznych zadań określonych w regulaminie.

1.4. Przestrzeganie zasady zatrudniania wyłącznie osób o kwalifikacjach określonych w przepisach dotyczących placówek opiekuńczo – wychowawczych i ośrodków adopcyjno – opiekuńczych.

Kontrolą objęto okres od 01.01.2010 r. do dnia kontroli.

5. Kontrolę przeprowadzono na podstawie:

- art. 36 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz.206)

- art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz.1362 z późn. zm.),

- Rozporządzenia MPiPS z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 201, poz. 1455),
- Rozporządzenia MPS z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 543 z późn. zm.).
- Rozporządzenia MPS z dnia 19 października 2005 r. w sprawie szczegółowych zasad nadzoru nad przestrzeganiem standardu opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz nadzoru nad działalnością ośrodków adopcyjno-opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 214, poz. 1812 z późn. zm.).
- Rozporządzenia MPS z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. nr 6, poz. 45 z późn. zm.)

1. **Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków.**

Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Winiarach funkcjonuje w oparciu o Statut, który został przyjęty Uchwałą Nr VII/51/2011 Rady Powiatu w Busku Zdroju dnia 31.03.2011r. oraz Regulamin, który określa szczegółowe zadania i organizację placówki. Regulamin został przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/291/2006 Rady Powiatu w Busku Zdroju z dnia 29.06.2006r. W trakcie kontroli dyrektor placówki przedstawiła projekt nowego regulaminu, który został przekazany do Rady Powiatu celem uchwalenia.

Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Winiarach dysponuje 30 miejscami w opiece socjalizacyjnej i 10 miejscami w opiece interwencyjnej.

W trakcie kontroli, w socjalizacyjnej placówce umieszczonych było 30 dzieci, w tym: 13 dziewcząt i 17 chłopców. Natomiast w rodzinnym pogotowiu interwencyjno – opiekuńczym przebywało 7 wychowanków, w tym: 5 dziewczyn i 2 chłopców. W placówce przebywa 13 rodzeństw.

Wychowankowie placówki pochodzą z następujących powiatów:

- powiat buski – 27 wychowanków,
- powiat sosnowiecki – 3 wychowanków,
- powiat skarżyski – 3 wychowanków,
- powiat częstochowski – 2 wychowanków,
- powiat pińczowski – 2 wychowanków.

W okresie objętym kontrolą do placówki opieki interwencyjnej zostało przyjętych 10 dzieci, w tym: 6 – os. rodzeństwo K, z domu rodzinnego; rodzeństwo przyrodnie Paula N. i Wiktor S. z rodziny zastępczej spokrewnionej oraz rodzeństwo Kevin i Żaneta Z. z domu rodzinnego. W dniu 10.12.2010r. Marcin i Mateusz K. zostali przeniesieni z pogotowia do placówki socjalizacyjnej, natomiast w dniu 22.02.2011r. przeniesiona została Marta. Pozostała 3 (Aleksandra, Anna i Agnieszka) z chwilą zwolnienia miejsc w socjalizacji zostanie tam umieszczona.

Natomiast w w/w okresie placówkę opuściło 9 wychowanków, w tym: 7 usamodzielniało się, 1 powrócił do domu rodzinnego i 1 został przeniesiony do Ośrodka Usług Opiekuńczo – Wychowawczych w Zawierciu, aby być bliżej domu rodzinnego. Z 7 usamodzielnionych wychowanków 5 powróciło do domu rodzinnego, 1 wychowanka otrzymała mieszkanie socjalne na terenie Częstochowy, 1 zamieszkała z chłopakiem w jego domu rodzinnym w Badrzychowicach.

W pierwszym i drugim dniu kontroli wszystkie dzieci przebywały w szkołach na zajęciach lekcyjnych. Natomiast w ostatnim dniu kontroli tj. 27.05.2011r. na terenie placówki przebywało 13 wychowanków, w tym 4 chłopców grało na komputerze, 9 dzieci spożywało obiad. W trakcie kontroli w placówce było czysto.

1. Ocena jakości usług opiekuńczo-wychowawczych świadczonych przez placówkę na rzecz wychowanków.

Praca opiekuńczo – wychowawcza w placówce w Winiarach odbywa się w oparciu o plan pracy na rok 2011. Podstawą opracowania planu są dokumenty:

1. Regulamin placówki.
2. Analiza pracy opiekuńczo – wychowawczej w roku 2010 r.
3. Sprawozdanie z działalności placówki za rok 2010.

W dziale I podano dane dotyczące ewidencji wychowanków, szkół do jakich uczęszczają dzieci, itp. Zawarto również informacje odnośnie finansowania placówki i wykonania budżetu oraz remontów, inwestycji i przewidywanych zamierzeniach na 2011 r.

W dziale II wymieniono: zadania placówki, formy realizacji, czas, osobę odpowiedzialną oraz uwagi. Wśród zadań ujęto m.in.: zapewnienie odpowiednich warunków bytowych i socjalnych; zapewnienie dzieciom powodzenia szkolnego; stała troska o zdrowie i prawidłowy rozwój fizyczny dziecka, kształtowanie nawyków higienicznych, zdrowotnych i bezpieczeństwa wychowanków; przygotowanie i pomoc wychowankom do samodzielnego życia; współpraca z rodziną, itp.

Plan pracy zawiera zagadnienia dostosowane do charakteru placówki. Dokument opracowali: pedagog, pracownik socjalny oraz wychowawcy poszczególnych autonomii, a zatwierdził dyrektor placówki.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza w Winiarach zapewnia wychowankom 5 posiłków dziennie: śniadanie, drugie śniadanie, obiad, podwieczorek i kolację. Po przeanalizowaniu jadłospisu na okres od 16.05.2011 r. do 22.05.2011 r. (**zał. nr 1**), kontrolujący stwierdzili, że posiłki są zróżnicowane dzięki czemu wychowankowie mają możliwość wyboru. Jadłospis wywieszony jest w jadalni. Wychowankowie uczestniczą w układaniu jadłospisu. Swoje uwagi i propozycje dotyczące wyżywienia zgłaszają indywidualnie do kadry placówki (wychowawcom, dyrektorowi). W placówce są cztery aneksy kuchenne wyposażone w odpowiednie meble i sprzęt, w których dzieci mają możliwość samodzielnego przygotowywania posiłków. Zazwyczaj są to II śniadania, podwieczorki, kolacje i czasami obiady (głównie w dni wolne od nauki). W aneksach kuchennych znajdują się podstawowe produkty żywnościowe (tj. chleb, masło, dżem, wędlina), a także herbata i cukier, do których wychowankowie mają dostęp przez całą dobę.

Placówka zapewnia dzieciom: odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb i pory roku, a także zabawki, środki czystości i higieny osobistej, leki oraz podręczniki i przybory szkolne, kwotę pieniężną do własnego dysponowania. Po przeanalizowaniu dokumentacji dotyczącej zakupu odzieży dla dzieci wynika, że wychowankowie sukcesywnie otrzymują bieliznę oraz odzież i obuwie. W każdej autonomii sporządzana jest lista wychowanków wraz z kwotą przeznaczoną na zakup odzieży (**zał. nr 2**). Środki czystości, tj. szampony, mydélka, kremy do golenia czy pasty do zębów wydawane są wychowankom na bieżąco lub w razie potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz w miesiącu. Leki wydawane są wychowankom przez pielęgniarkę lub przez wychowawcę na polecenie lekarza.

W placówce wychowankowie pełnią dyżury porządkowe. Pod koniec każdego tygodnia wychowankowie w każdej autonomii wspólnie opracowują tygodniowy plan dyżurów (**zał. nr 3**). Wszyscy wychowankowie otrzymują kieszonkowe w wysokości 30,30 zł. Wysokość kieszonkowego nie jest zmniejszana, może zostać natomiast zwiększona w nagrodę np. na wyjazd na kolonię, wycieczkę, imprezy szkolne np. „Andrzejki”, „Mikołajki.” Odbiór kieszonkowego wychowanek potwierdza co miesiąc własnoręcznym podpisem na liście (**zał. nr 4**). W przypadku nieobecności wychowanka kieszonkowe pobiera wychowawca danej grupy i przekazuje wychowankowi. Szczegółowe zasady wypłacania kieszonkowego określa regulamin otrzymywania kieszonkowego.

Z list wypłat kieszonkowego w miesiącach: lutym, marcu, kwietniu 2011 r. wynika, że wszyscy wychowankowie otrzymali pełną kwotę kieszonkowego.

W placówce stosowany jest system nagród i kar, który opisany został w Regulaminie organizacyjnym placówki. System ten przewiduje następujące formy nagród i kar:

nagrody – pochwała wychowawcy wobec grupy, pochwała dyrektora, list pochwalny do rodziców lub opiekunów, dyplom uznania, nagroda rzeczowa, wyjazd na wycieczkę, wypoczynek letni lub zimowy, inne,

kary – upomnienie wychowawcy, upomnienie lub nagana dyrektora, list o niewłaściwym zachowaniu, zawieszenie kieszonkowego lub pokrycie szkód powstałych z winy wychowanka. Ponadto każde mieszkanie posiada wewnętrzny regulamin nagród i kar, z którym są zapoznawani wychowankowie.

W roku szkolnym 2010/2011 wychowankowie uczęszczają do następujących szkół:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Starym Korczynie – 13 osób,
- Samorządowe Gimnazjum w Nowym Korczynie – 10 osób,
- Ośrodek Szkolno – Wychowawczy „Górka” w Busku Zdroju – 2 osoby, w tym 1 osoba Gimnazjum, 1 – Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Busku Zdroju - Zasadnicza Szkoła Zawodowa – 1 osoba,
- Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących , Liceum Ogólnokształcące w Busku Zdroju – 1 osoba,
- Liceum Ogólnokształcące Nr 9 w Krakowie – 1 osoba,
- Ochotniczy Hufiec Pracy w Pińczowie – (Zasadnicza Szkoła Zawodowa) – 1 osoba,
- Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Pińczowie (Szkoła podstawowa) – 1 osoba,
- Gimnazjum przy Schronisku dla Nieletnich w Gackach – 1 osoba,
- Gimnazjum przy Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Jaworze – 1 osoba,
- Szkoła Zawodowa przy MOW w Radzionkowie – 1 osoba,
- Gimnazjum przy MOW w Nysie – 1 osoba,
- Gimnazjum przy Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Goździkowie – 1 osoba,
- Gimnazjum przy MOS w Skarżysku – Kam. – 1 osoba,
- Gimnazjum przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym TPD „Helenów” w Warszawie – 1 osoba.

Odpłatność za pobyt w internacie oraz koszty przejazdu do i z internatu ponosi placówka.

Wychowankowie mają zapewniony dostęp do lekarza pierwszego kontaktu w Samorządowym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Nowym Korczynie. Z poradni specjalistycznych korzysta 37 wychowanków, w tym: 10 z poradni ortopedycznej, 3 z poradni okulistycznej, 1 z poradni urologicznej, 2 z poradni endokrynologicznej, 1 z poradni wad wzroku, 3 z poradni neurologicznej, 1 z poradni dermatologicznej, 1 z poradni nefrologicznej, 1 z poradni laryngologicznej, 2 z poradni ortodontycznej, 8 z poradni zdrowia psychicznego, 1 z poradni chirurgicznej, 2 z poradni ginekologicznej, 1 z poradni neurochirurgicznej. Ponadto wszystkie dzieci wg potrzeb objęte są opieką stomatologiczną w Nowym Korczynie.

W placówce przebywa 3 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, w tym: 1 osoba opóźnienie w rozwoju, 1 osoba upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, 1 osoba wada wzroku.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza zapewnia wychowankom dostęp do następujących zajęć:

- dydaktyczno – wyrównawczych i korekcyjno – kompensacyjnych, które prowadzone są przez pedagoga, raz w tygodniu dla 20 dzieci,
- wyrównawczo - edukacyjnych prowadzonych w miarę potrzeb przez wychowawców dla wszystkich dzieci przebywających w placówce,

- psychologicznych, prowadzonych dwa razy w tygodniu dla 20 dzieci przez psychologa,
- terapeutycznych prowadzonych przez terapeutę zajęciowego, dwa razy w tygodniu dla 17 dzieci,
- profilaktyczno – wychowawczych prowadzonych raz w tygodniu przez pielęgniarkę - dla wszystkich wychowanków placówki.

Ponadto w placówce organizowane są zajęcia sportowe o charakterze profilaktycznym, artystyczne i kulinarne. W placówce działa również drużyna harcerska ZHP „Nieprzetarty Szlak.” Wychowankowie placówki uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych poza placówką: 5 wychowanków gra w piłkę nożną w Klubie Sportowym „Wisła” w Nowym Korczynie, 3 wychowanków uczestniczy w zajęciach SKS w szkole podstawowej w Starym Korczynie, 2 dziewczynki należą do chóru kościelnego, 8 wychowanków bierze udział w zajęciach artystyczno – wokalnie – recytatorskich organizowanych w szkole podstawowej w Starym Korczynie.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza w Winiarach organizuje działalność kulturalną, rekreacyjną i sportową, a także imprezy okolicznościowe. W kontrolowanym okresie zorganizowane zostały dla wychowanków m.in.: konkurs piosenki „karaoke”, rysunkowy, rozgrywki w piłkę nożną, halową, tenisa stołowego oraz siatkówkę. Ponadto placówka organizowała bal karnawałowy, walentynki, dzień wiosny, uroczyste śniadanie Wielkanocne, Dzień Matki, Dzień Dziecka i inne. Ponadto wychowankowie uczestniczyli w: „Mikołajkowym Przeglądzie Twórczości Artystycznej – Zawichost 2010”, Festynie Rodzin Zastępczych w Busku Zdroju, konkursie plastycznym „Mój kraj – moja Ojczyzna – moja miejscowość,” oraz w konkursie „Mini przysmak” organizowanym przez wojewodę świętokrzyskiego w ramach kampanii „Potrzebuję rodziców od zaraz.” W trakcie kontroli w placówce trwał tydzień profilaktyki organizowany w ramach IX Świętokrzyskich Dni Profilaktyki, w czasie którego prowadzone były zajęcia plastyczne, warsztatowe i prozdrowotne (**zał. Nr 5**).

Ubiegłoroczne wakacje 12 wychowanków spędziło na obozie harcerskim ZHP „Nieprzetarty szlak” w Międzywodziu nad morzem oraz w Pogorzelic. Pozostałe dzieci w tym czasie przebywały w domach rodzinnych. Placówka organizowała również wycieczki po najbliższej okolicy, wyjazdy na basen i do Aquaparku.

Tegoroczne wakacje 10 wychowanków spędzi na obozie harcerskim w Dąbkach nad morzem. Pozostałe dzieci wyjadą do domów rodzinnych.

Praca opiekuńczo-wychowawcza odbywa się w 3 autonomiach oraz w rodzinnym pogotowiu interwencyjno - opiekuńczym. W autonomii I umieszczonych jest 10 wychowanków, w autonomii II – 11, w autonomii III – 9, natomiast w pogotowiu 7 wychowanków.

Wychowankowie mieszkają w pokojach 2 (10 pokoi), 3 (10 pokoi) i 4 (2 pokoje) osobowych. Pokoje sypialne wyposażone są w odpowiednie meble, sprzęt, zabawki, gry, książki. Ponadto do ich dyspozycji są następujące pomieszczenia: kuchnia, stołówka, 4 aneksy kuchenne, 3 świetlice w mieszkaniach autonomicznych i 1 świetlica terapeutyczna, pokój gościnny, sala gimnastyczna, siłownia, 4 łazienki, wyposażone łącznie w 16 umywalk, 8 natrysków oraz 8 wanienek z natryskami dla dzieci młodszych. W łazienkach usytuowanych w poszczególnych autonomiach znajdują się miejsca do prania i suszenia. W trakcie kontroli pomieszczenia zespołu placówek utrzymane były w czystości.

Z analizy grafiku dyżurów wynika, iż w ciągu dnia wychowankami opiekuje się 3 wychowawców i specjaliści. Natomiast w godzinach nocnych opiekę sprawuje dwóch wychowawców lub wychowawca i specjalista (np. pedagog).

W wykonywaniu swoich zadań placówka współpracuje głównie z powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami do których uczęszczają wychowankowie, sądami rodzinnymi, kuratorami rodzinnymi, a także z innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

W placówce funkcjonuje Samorząd Wychowanków, którego opiekunami są wychowawcy p. Łukasz Płonka i p. Grzegorz Kostka. W skład samorządu wchodzi 5 wychowanków. Samorząd działa w oparciu o regulamin, który został zatwierdzony przez dyrektora placówki i zawiera: postanowienia ogólne, ramowy rozkład dnia, cele i zadania, prawa i obowiązki wychowanków, organy samorządu. Ponadto opracowany został program pracy samorządu, którego celem głównym jest „rozwijanie kreatywności i samorządności wśród dzieci mieszkających w placówce.” Cele szczegółowe programu: zapoznanie z zasadami demokracji, rozwijanie aktywności podopiecznych poprzez rozbudzanie wrażliwości i wyobraźni, rozwijanie umiejętności współpracy w zespole, zacieśnianie więzi koleżeńskich, uczenie godnego reprezentowania placówki. Program zawiera zadania do realizacji przez samorząd w poszczególnych miesiącach, np.: maj – obchody Konstytucji 3 Maja, udział w tygodniu profilaktyki. Spotkania samorządu odbywają się raz w miesiącu, lub w miarę potrzeb i są protokołowane.

W dniu 27 maja 2011 r. kontrolujący rozmawiali z wychowankami na temat ich pobytu w placówce. Dzieci w trakcie rozmów nie zgłaszały uwag co do funkcjonowania placówki.

W trakcie kontroli poddano analizie karty pobytu i indywidualne plany pracy z dzieckiem i rodziną. Karty prowadzone są w formie punktowej i opisowej. Wpisy dokonywane są na bieżąco. W kartach pobytu (**zał. nr 6**) brak pisemnej informacji o szczególnych potrzebach dziecka i znaczących dla niego wydarzeniach, która zgodnie z § 26, ust. 1, pkt 2 rozporządzenia MPiPS w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych z dnia 19 października 2007 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1455) winna się w nich znajdować. W obszarach, o których mowa wpisane są jedynie oceny liczbowe. Ponadto karty zawierają szeroko opisane informacje dotyczące wychowanka, które znajdują się również w indywidualnych planach pracy. Należałoby się zatem zastanowić co do formy prowadzenia karty, czy ma być ona punktowa, czy opisowa.

Zgodnie z § 12 rozporządzenia w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych w indywidualnym planie pracy uwzględnia się w szczególności wiek, możliwości psychofizyczne dziecka, jego sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania dziecka do usamodzielnienia. Ponadto w planie pracy uwzględnia się działania krótkoterminowe i długoterminowe. W indywidualnych planach pracy prowadzonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach określone zostały cele długoterminowe, które realizowane są w okresach np.: dwumiesięcznych - plan pracy Mateusza Ś. (**zał. nr 7**). Większość celów jakie zostały określone w planie należy uznać za cele krótkoterminowe np.: malowanie pokoju według upodobań chłopców, kształtowanie nawyków zdrowotnych, przypomnienie o kulturze słowa itp. Ponadto zapisy dotyczące np.: zapewnienia środków higieny osobistej lub systematycznej wymiany pościeli i ręczników nie mogą zostać uznane za cele długoterminowe pracy z dzieckiem ponieważ są to podstawowe obowiązki jakie zapewnia placówka. Oprócz celów plany zawierają: aktualną sytuację dziecka i rodziny, powody umieszczenia w placówce, możliwości powrotu dziecka do rodziny lub innej formy opieki, informację na temat usamodzielnienia, a także część dotyczącą rewalidacji, na którą składa się: opinia psychologa, deficyty rozwojowe, pozytywny potencjał, aspiracje i oczekiwania dziecka, potrzeby dziecka, korekta deficytów rozwojowych, stan zdrowia oraz pomoc specjalistyczna.

W przypadku indywidualnego planu pracy Aleksandry K. nie wszystkie obszary były uzupełniane, np.: przy deficytach rozwojowych ostatni wpis był w 2008 r. Ponadto w planie znajdowało się dużo luźnych notatek, dotyczących różnych obszarów. Jako cele długoterminowe wyznaczono np.: od I-IV 2010 r. – „wyrabianie samodzielności i nawyku wieszania ubrań na wyznaczonym miejscu, wycieranie butów przed wejściem do budynku; kształtowanie nawyku dbałości o aneks kuchenny, wspólne przygotowania ciast, sałatek”; od I – III 2011 r. – „przeгляд odzieży, segregowanie ubrań (obdarowywanie odzieżą nieużywaną koleżanki), wdrażanie do umiejętnego składania ubrań na półkach, kształtowanie

prasowania”. W/w celów nie można uznać za cele długoterminowe. W planie odnotowuje się także kontakty z rodziną (w przypadku Oli ostatni wpis w tym obszarze był z 2008 r.).

W trakcie kontroli sprawdzono również indywidualny plan pracy Cezarego K., który zawierał uzupełnione wszystkie obszary. Przykładowo w korekcie deficytów wymieniono następujące wskazania pedagoga: sporządzenie kontraktu regulującego zasady pobytu wychowanka w placówce; nadzór wychowawczy nad chłopcem, wprowadzenie konkretnej dyscypliny wychowawczej; pomoc w nauce; rozmowy indywidualne w celu wskazania właściwych wzorców i postaw osobowych godnych do naśladowania; kształtowanie zasad i norm społeczno – moralnych, itp. Jako „życiowe drogowskazy”: w zakresie potrzeb opiekuńczo – wychowawczych wymieniono m.in.: częste rozmowy telefoniczne, zaopatrzenie chłopaka w niezbędne rzeczy osobistego użytku, pomoc w osiągnięciu celu życiowego (nie podano jakiego), zaopatrzenie w przybory szkolne, bieliznę. W/w działania nie mogą być uznane za cele, tym bardziej w zakresie podstawowych potrzeb opiekuńczo – wychowawczych.

Indywidualne plany pracy opracowywane są na dany rok kalendarzowy. Raz na pół roku dokonywana jest ocena działań podjętych w trakcie realizacji planu. Zapisy w indywidualnych planach odzwierciedlają sytuację wychowanka rodzinną, szkolną, zdrowotną oraz zawierają informacje o problemach wychowawczych, jakie sprawiają wychowankowie. W indywidualnych programach brak jest sprecyzowanych celów długoterminowych, a niektóre cele szczegółowe dotyczą potrzeb bytowych np. wymiany pościeli czy ręczników, zaopatrzenia w środki czystości. Indywidualne plany pracy zawierają dużo informacji na temat wychowanka, jednak nie do końca odzwierciedlają prowadzony w placówce proces socjalizacji oraz proces przygotowania wychowanka do usamodzielnienia.

Podczas kontroli sprawdzono również akta osobowe wychowanków: Natalii, Kamili i Patryka B., Marty, Marcina, Mateusza, Aleksandry, Anny i Agnieszki K., Anety, Barbary, Roksany i Anity K., Tomasza, Piotra i Dariusza O., Kamila i Dariusza W., Mateusza i Krzysztofa Ś., Dominiki i Renaty S., Aleksandry, Sylwestra, Cezarego K., Marzeny i Piotra B. Kontrolujący stwierdzili, że w teczkach znajdują się wszystkie niezbędne dokumenty.

W 2011 r. proces usamodzielnienia rozpoczęło czworo wychowanków: Renata S., Anita K., Marzena B. i Sylwester K. Indywidualne programy usamodzielnienia (IPU) opracowane zostały dla Renaty, Anity i Marzeny. IPU Anity został opracowany w MOW w Radzionkowie, gdzie aktualnie wychowanka przebywa. Program wpłynął do placówki faxem w dniu 25.05.2011r. (**zał. nr 8**). Brak daty opracowania planu, jak również oświadczenia opiekuna usamodzielnienia, którym został pedagog z MOW. Trudno jest zatem stwierdzić, czy zachowane zostały zgodnie z rozporządzeniem MPS w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie terminy w opracowaniu planu i wyznaczeniu opiekuna usamodzielnienia. W przypadku IPU wychowanki Marzeny B., który został opracowany w dniu 03.04.2011r. zachowane zostały terminy określone w w/w rozporządzeniu. Opiekunem usamodzielnienia wyznaczonym w dniu 28.03.2011r. został pan Jarosław Naporowski – pedagog. W dniu 06 kwietnia b.r. program został przekazany do PCPR w Busku Zdroju celem zatwierdzenia.

Program usamodzielnienia Renaty S. został opracowany zgodnie z terminem określonym w rozporządzeniu. Dziewczyna zamierza usamodzielnić się w czerwcu b.r., po skończeniu edukacji chce opuścić placówkę i zamieszkać ze swoim chłopakiem. Opiekunem usamodzielnienia Renaty S. jest wychowawczyni z placówki p. M. Lackorzyńska, (w dokumentach była zgoda p. Lackorzyńskiej na pełnienie funkcji opiekuna usamodzielnienia, jednak zbyt późno została ona wyznaczona – zgodnie z rozporządzeniem MPS z dnia 23 grudnia 2004 r. (Dz. U. z 2005 r., Nr 6, poz. 45 z późn. zm.) w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie, co najmniej na dwa miesiące

przed osiągnięciem przez wychowanka pełnoletniości wyznacza się opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia jego zgodę). Program nie był zatwierdzony przez powiatowe centrum pomocy rodzinie.

Przewidywany termin usamodzielnienia wychowanek to 30.06.2011r. Natomiast termin usamodzielnienia Sylwestra K. przewidywany jest na czerwiec 2012r. Na dzień kontroli nie był jeszcze wyznaczony opiekun usamodzielnienia, jak również nie był opracowany IPU.

Oprócz ogólnej dokumentacji jaką prowadzi placówka, każda z autonomii posiada swoją wewnętrzną dokumentację, na którą składa się m.in.: wykaz wychowawców i wychowanków, prawa wychowanka i regulamin wewnętrzny autonomii podpisanych przez wychowawców i wychowanków, wykaz systemu kar i nagród oraz plan pracy opiekuńczo – wychowawczej na rok 2011, który jest podzielony na poszczególne miesiące i zawiera: zadania i formy realizacji, termin, odpowiedzialni, uwagi o realizacji. Ponadto wychowawcy prowadzą dzienniki poszczególnych autonomii, gdzie zapisują tematykę zajęć jakie przeprowadzają z wychowankami każdego dnia. W dzienniku znajdują się stałe elementy dnia takie jak np.: pobudka, toaleta poranna, wykonanie przydzielonych dyżurów, odrabianie lekcji, toaleta wieczorna, itp. Ponadto ujęto w nim również zapisy dot. np.: przeprowadzanych rozmów z wychowankami, jednak większość notatek dotyczy codziennych, prozaicznych czynności (**zał. nr 9**). Należałoby przeanalizować potrzebę prowadzenie w/w dokumentu.

Po dokonaniu analizy powyższych dokumentów, wizji lokalnej i oględzin pomieszczeń placówki oraz rozmowach przeprowadzonych z wychowankami i pracownikami placówki kontrolujący stwierdzili, że stwarza ona wychowankom odpowiednie warunki mieszkaniowe i bytowe do prawidłowego rozwoju psychicznego, fizycznego i poznawczego, a także właściwą opiekę.

2. Ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.

W Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Winiarach funkcjonuje stały zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. W posiedzeniach stałego zespołu uczestniczą: dyrektor placówki, wychowawcy, pracownik socjalny, psycholog, pedagog, pielęgniarka oraz pracownik PCPR w Busku Zdroju, policja, pracownicy OPS, pedagog z poradni psychologiczno – pedagogicznej w Busku Zdroju, dyrektorzy szkół do których uczęszczają dzieci, sędzia i kurator z sądu rejonowego w Busku Zdroju, rodzice lub inni członkowie rodzin. W przeanalizowanych protokołach z dnia: 14.01.2010 r., 22.06.2010 r., 18.01.2011 r. nie stwierdzono, aby na którymś z posiedzeń uczestniczyli pracownicy ośrodka adopcyjno-opiekuńczego. Na posiedzeniach zespołu omawiana jest aktualna sytuacja zdrowotna, rodzinna i szkolna wychowanków.

Sytuacja nowo przybyłych wychowanków omawiana jest nie później niż 3 tygodnie po przyjęciu dziecka do placówki. W kontrolowanym okresie odbyło się 6 posiedzeń Zespołu. Ostatnie posiedzenie Zespołu, na którym dokonano okresowej oceny zasadności dalszego pobytu wychowanków w placówce, zarówno w socjalizacyjnej jak i interwencyjnej, odbyło się

w dniu 18.01.2011 r. (**zał. nr 10**). Zespół omówił wówczas aktualną sytuację szkolną, zdrowotną i rodzinną wszystkich dzieci umieszczonych w placówce oraz sformułował wnioski do realizacji. W protokole brak informacji czy dalszy pobyt dzieci w placówce jest zasadny czy nie, co powinno być głównym celem posiedzenia Zespołu.

Z danych uzyskanych podczas kontroli wynika, iż spośród 37 wychowanków umieszczonych w placówce 15, których rodzice pozbawieni zostali władzy rodzicielskiej zgłoszono do Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego celem przysposobienia. Natomiast w przypadku rodzeństwa K. (Marta, Marcin, Mateusz, Aleksandra, Anna i Agnieszka) placówka w dniu 09.05.2011r. zwróciła się do Ośrodka Adopcyjno – opiekuńczego w Kielcach z wnioskiem o poszukiwanie dla rodzeństwa rodziny zastępczej. Dzieci do placówki przybyły w dniu

05.10.2011r. z domu rodzinnego. Ojciec nie żyje od 19.12.2006r., matka jest upośledzona umysłowo w stopniu umiarkowanym, w sądzie rejonowym w Busku Zdroju toczy się z urzędu sprawa dotycząca jej ubezwłasnowolnienia.

Fakt zgłoszenia wychowanków potwierdzają karty zgłoszenia przesłane do Ośrodka, które kontrolującym zostały udostępnione w trakcie kontroli.

Pozostali wychowankowie (15), którzy mają nieuregulowaną sytuację prawną i nie zostali zgłoszeni do Ośrodka to wychowankowie w wieku: 5 lat – 1, 6 lat – 1, 10 lat – 1, 12 lat – 2, 14 lat – 2, 15 lat – 3, 16 lat – 2, 17 lat – 3 lat, przebywają w placówce od: 2002 r. – 3 wychowanków, 2004r. – 1, 2005r. – 2, 2007r. – 5, 2011 r. – 4.

W trakcie kontroli dokonano analizy dokumentacji następujących wychowanków:

Rodzeństwo 3 - osobowe: Natalia (12 lat), Kamila (17 lat) i Patryk (14 lat) B. w placówce przebywają od 07.11.2007r. W dniu 24.01.2011r. (po ponad trzy letnim pobycie dzieci w placówce) placówka wystąpiła do sądu rejonowego w Busku Zdroju o pozbawienie władzy rodzicielskiej (**zał. nr 11**). Do tego czasu brak w dokumentacji informacji dotyczących działań placówki na rzecz powrotu wychowanków do rodziny lub w przypadku braku takiej możliwości umieszczenie ich w rodzinie przysposabiającej czy zastępczej. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, iż rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej z dniem 10 i 11.05.2011r. W dniu 25.05.20011r. placówka zwróciła się do sądu o odpis postanowienia, aby podjąć czynności formalne związane ze zgłoszeniem dzieci do Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego. Największe zainteresowanie dziećmi wykazuje jedna z sióstr, pani Magdalena B., która odwiedza je w placówce i zabiera do siebie w dni wolne od nauki.

Rodzeństwo 4 – osobowe: Aneta (13 lat), Barbara (15 lat), Roksana (16 lat) i Anita (18 lat) K. Dzieci zostały umieszczone w placówce w październiku 2003 r. - przebywają w niej 7 lat. Wcześniej wychowywały się w domu rodzinnym. W grudniu 2007 r., na wniosek placówki, rodzice pozbawieni zostali władzy rodzicielskiej. Przyczyną wystosowania wniosku był brak kontaktu rodziców z dziećmi i interesowania się ich losem. Sytuacja prawna wychowanków uregulowana została po prawie 4 latach pobytu dzieci w placówce. Opiekunami prawnymi rodzeństwa są wychowawcy zatrudnieni w placówce: dla Anety – p. Łukasz Płonka, a dla pozostałych dzieci – p. Marek Sieja. Po ustanowieniu opieki prawnej dla dzieci, zostały one zgłoszone przez placówkę do Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego (w dniu 10 kwietnia 2008 r.). Po zgłoszeniu dzieci do O A-O, placówka wystosowała pismo do Ośrodka z propozycjami ewentualnego rozdzielenia rodzeństwa (**zał. nr 12**). Decyzję co do rozdzielenia rodzeństwa podjął stały zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Z dokumentacji dotyczącej rodzeństwa, wynika, że w okresie od października 2003 r. tj. od momentu umieszczenia dzieci w placówce do grudnia 2007 r. tj. do czasu uregulowania sytuacji prawnej wychowanków, placówka wystosowała pismo odnośnie braku kontaktów rodziców z dziećmi do sądu (**zał. nr 13**) oraz do rodziców (**zał. nr 14**), uczestniczyła w rozprawie odnośnie pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców oraz była w domu rodzinnym wychowanków. Poza w/w brak innych informacji dotyczących działań placówki na rzecz powrotu wychowanków do rodziny lub w przypadku braku takiej możliwości umieszczenie ich w rodzinie przysposabiającej czy zastępczej.

W stosunku do Roksany zastosowano środek wychowawczy w postaci nadzoru kuratora, po tym jak dopuściła się kradzieży pieniędzy (**zał. nr 15**). Anita od 1 września 2009 r. przebywa w MOW w Radzionkowie. Umieszczenie dziewczyny w Ośrodku spowodowane było tym, że przejawiała ona objawy demoralizacji, np.: samowolnie oddalała się z placówki, spożywała alkohol, nie przestrzegała Regulaminu placówki. Działania podejmowane przez placówkę w celu zmiany zachowania wychowanki okazały się

nieskuteczne (np.: rozmowy wychowawcze i dyscyplinujące, w tym również specjalistów, stosownie systemu kar i nagród). O problemach wychowawczych, placówka informowała sąd.

Rodzeństwo 3 – osobowe: Tomasz (15 lat), Piotr (16 lat) i Dariusz (16 lat) O. W placówce przebywają od 11 września 2001 r. (łącznie ponad 9 lat). Przed umieszczeniem w placówce dzieci przebywały w domu rodzinnym. W momencie przybycia do placówki, sytuacja prawna dzieci była uregulowana (matka pozbawiona władzy rodzicielskiej od 10 lipca 2001 r., ojciec nie żyje od 29 września 1998 r.). Opiekunem prawnym rodzeństwa jest p. Maria Lackorzyńska.

W marcu 2002 r. placówka zgłosiła dzieci do Katolickiego Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego w celu umieszczenia chłopców w rodzinie zastępczej (**zał. nr 16**). Po nieudanej próbie znalezienia dla dzieci rodziny zastępczej, po prawie 3 - letnim pobycie w placówce, zostały one zgłoszone do Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego, tj.: w dniu 29 czerwca 2004 r. w celu przysposobienia (**zał. nr 17**). Następnie pismem z dnia 18 maja 2006 r. placówka poinformowała Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy o możliwości rozdzielenia rodzeństwa (**zał. nr 18**). W lipcu 2010 r., placówka ponownie podjęła działania w celu poszukiwania dla chłopców rodziny zastępczej, wysyłając pismo do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Busku – Zdroju (**zał. nr 19**). Chłopcy trafili do placówki z powodu zaniedbywania obowiązków opiekuńczych i wychowawczych przez matkę, choroby alkoholowej matki oraz braku środków do życia. W początkowym okresie pobytu dzieci w placówce, matka odwiedzała ich i urlopowwała. Urlopowania były na bieżąco monitorowane przez placówkę. Podczas ostatniego pobytu chłopców w domu rodzinnym, odbywała się tam libacja alkoholowa. Po tym fakcie, matka otrzymała sądowy zakaz urlopowania dzieci.

Z dokumentacji wynika, iż chłopcy od samego początku sprawiali problemy wychowawcze zarówno na terenie placówki jak i szkoły, które systematycznie się nasilały (wulgarne i agresywne zachowanie, stosowanie przemocy fizycznej wobec innych, kradzieże, samowolne oddalanie się od placówki, wagarowanie, nagminne łamanie zasad obowiązujących w placówce, spożywanie alkoholu, palenie papierosów, groźby pozbawienia życia lub dokonania zniszczeń pod adresem pracowników placówki, ignorowanie poleceń pracowników placówki, i in.). Pomimo wielu działań podejmowanych przez placówkę mających na celu zmianę zachowania chłopców, tj.: rozmowy wychowawcze i dyscyplinujące przeprowadzane przez pracowników placówki, w tym również specjalistów, stosowanie systemu kar i nagród, spisywanie kontraktów z wychowankami, nie udało się powstrzymać procesu demoralizacji. Stwierdzić należy, że stosowane wobec chłopców metody okazały się nieskuteczne. Placówka o wszystkim na bieżąco informowała sąd i policję. W 2011 r. Dariusz umieszczony został w MOW w Jaworzu, natomiast Piotr przebywał w MOS w Bielsku Białej, jednak z uwagi na złe zachowanie został przeniesiony do Schroniska dla Nieletnich w Gackach.

Rodzeństwo 2 – osobowe: Kamil (12 lat) i Dariusz (14 lat) W. W placówce umieszczeni zostali w trybie natychmiastowym w dniu 17 października 2005 r. (łącznie przebywają w placówce ponad 5 lat). Przed umieszczeniem w placówce przebywali pod opieką rodziców. Rodzice w sposób rażący zaniedbywali swoje obowiązki opiekuńczo-wychowawcze. Matka Kamila i Dariusza przebywa za granicami kraju i nie interesuje się losem synów. Ojciec ma ograniczoną władzę rodzicielską, natomiast matka została pozbawiona władzy (w grudniu 2005 r.). Ze względu na nieuregulowaną sytuację prawną ojca, dzieci nie zostały zgłoszone do Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego. Placówka nie wystąpiła do sądu o uregulowanie tej sytuacji ze względu na fakt, że ojciec utrzymuje z dziećmi systematyczny kontakt oraz na więź emocjonalną łączącą dzieci i ojca (**zał. nr 20 i 21**). Placówka w październiku 2009 r. podjęła próbę mającą na celu powrót chłopców pod opiekę ojca, kierując wniosek do sądu o przywrócenie mu władzy rodzicielskiej (**zał. nr 22**). Ze względu na fakt, że ojciec ponownie zaczął nadużywać alkoholu, sąd nie przychylił się do wniosku placówki. W dokumentacji chłopców brak jest informacji o tym co działo się w okresie od

umieszczenia dzieci w placówce, tj.: od 2005 r. do 2009 r. – do podjęcia próby powrotu chłopców do domu rodzinnego.

Ze względu na problemy wychowawcze jakie sprawiał Kamil zarówno na terenie placówki jak i szkoły został on przebadany w RODK w Kielcach, który zdecydował o umieszczeniu chłopca w MOS (**zał. nr 23**). Od decyzji tej odwołał się ojciec Kamila. Sprawa nie odbyła się ponieważ ojciec przebywa na leczeniu odwykowym. Placówka poprzez różnego rodzaju oddziaływania wychowawcze, pomoc dydaktyczną i psychologiczną starała się zmienić zachowanie Kamila, mimo to proces demoralizacji pogłębiał się. Podobnie jak w przypadku innych wychowanków stosowane przez placówkę metody okazały się nieskuteczne.

Rodzeństwo 2 – osobowe: Mateusz (17 lat) i Krzysztof (12 lat) Ś. Przebywają w placówce od dnia 10 maja 2007 r. (łącznie 4 lata). Do placówki przybyły z Pogotowia Opiekuńczego w Częstochowie. Po dwuletnim pobycie w placówce zmarła matka dzieci, a po trzyletnim – ojciec. Po śmierci ojca, placówka wystąpiła do sądu o ustanowienie opiekuna prawnego dla dzieci, który w kontrolowanym okresie nie był jeszcze ustanowiony. Rodzice mieli ograniczoną władzę rodzicielską. Z informacji uzyskanych od dyrektora i pracownika socjalnego placówki wynika, że początkowo chęć stworzenia rodziny zastępczej dla chłopców deklarowała babka, a następnie ich siostra (ale tylko w stosunku do Krzysia). Babka ze względu na zły stan zdrowia nie zdecydowała się. Siostra chłopców również się nie zdecydowała. Placówka dwukrotnie zabiegała o umieszczenie rodzeństwa bliżej miejsca zamieszkania rodziny: babki, siostry i brata, tj.: w Częstochowie (**zał. nr 24**). Jednak w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Częstochowy nie ma wolnych miejsc.

Z dokumentacji dotyczącej chłopców wynika, iż sprawiają oni duże problemy wychowawcze. Krzysztof za uszkodzenie samochodu wychowawczynie placówki – ma nadzór kuratora. Mateusz ma lekceważący stosunek do nauki szkolnej i do wychowawców, wraca do placówki pod wpływem alkoholu, pali papierosy/skręty na terenie szkoły i placówki, samowolnie oddala się od placówki, arogancki, wulgarny, pobił 2 osoby, uszkodził samochód wychowawczynie, itp. Działania podejmowane przez placówkę również i przypadku Mateusza okazały się nieskuteczne. Szczegółowy opis problemów wychowawczych jakie sprawia wychowanek i próby podejmowane przez placówkę w celu ich wyeliminowania opisuje opinia o Mateuszu sporządzona przez placówkę dla sądu (**zał. nr 25**). W listopadzie 2010 r. placówka spisała z Mateuszem kontrakt określający warunki jakie wychowanek musi spełnić, aby otrzymać promocję do następnej klasy (**zał. nr 26**).

W kwietniu 2011 r. wychowanek został przebadany w RODK w Kielcach w wyniku, którego stwierdzono, że wychowanek ulega procesowi demoralizacji i z tego względu „powinien zostać poddany oddziaływaniom wychowawczym w warunkach Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego” (**zał. nr 27**). Z opinii wynika również, że ze względu na zauważalną poprawę w zachowaniu chłopca, który zadeklarował, że będzie utrzymywał pozytywne zmiany i zapewnieniu placówki, że dostrzeże ona szansę na kontynuowanie procesu socjalizacji w dotychczasowych warunkach, zaproponowano pozostawienie chłopca w placówce pod nadzorem kuratora. W ciągu miesiąca zachowanie Mateusza ponownie uległo znacznemu pogorszeniu, w wyniku czego, placówka zwróciła się pismem do Centrum Interwencji Kryzysowej (CIK) w Busku-Zdroju z prośbą o pomoc w rozwiązaniu problemów wychowawczych. W odpowiedzi na prośbę placówki CIK zorganizował dla Mateusza terapię psychologiczną - jeden raz w tygodniu. Stwierdzić należy, że próba kontynuowania procesu socjalizacji nie powiodła się.

Rodzeństwo 2 – osobowe: Dominika (lat 15), Renata (lat 18) S. w placówce przebywają od 2002 r. (łącznie 9 lat). Ojciec dziewczyn nie żyje, matka jest pozbawiona władzy rodzicielskiej od 2005 r. (na wniosek dyrektora placówki), opiekunem prawnym sióstr jest p. J. Szumilas - były wychowawca placówki opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach (w tej chwili jest on

tylko opiekunem prawnym Dominiki, ponieważ Renata jest już pełnoletnia). Rodzeństwo było zgłoszone do Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w 2005 r.

Matka dziewczyn żyje w nieformalnym związku partnerskim, jest bezrobotna, wychowuje 1 dziecko, córek w placówce nie odwiedza, widuje się z nimi podczas ich urlopowania do dziadków. Dziewczyny przed umieszczeniem w placówce były w rodzinie zastępczej - u dziadów, którzy w 1997 r. zostali ustanowieni przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu rodziną zastępczą dla wnuczek. Dziadkowie zaniedbywali dzieci, otrzymywane pieniądze na ich utrzymanie przeznaczali na inne cele, odmawiali współpracy z kuratorem, pracownikiem socjalnym oraz pcp-r-em i innymi instytucjami, ponadto pomiędzy babką, a dziadkiem dochodziło do konfliktów - głównie na tle finansowym. Dziewczyny miały zabezpieczone tylko podstawowe potrzeby bytowe, zdarzało się, że bywały głodne i brudne. Dziadkowie obiecywali poprawę w swoim postępowaniu ale nie byli do końca świadomi swoich nieprawidłowości, dlatego też skierowano rodzinę na badania do RODK w trakcie których wykazano, iż dzieci były zaniedbane rozwojowo i higienicznie, miały trudności w nauce. Stwierdzono, że rodzina zastępcza nie spełnia swojej powinności i nie rokuje na prawidłowe funkcjonowanie i że dalszy pobyt dzieci tam nie zapewni osiągnięcia prawidłowego ich rozwoju. Wobec powyższego Sąd Rejonowy w Busku Zdroju w 2002 r. zmienił postanowienie – rozwiązał rodzinę zastępczą i umieścił dziewczyny w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Dominika ma orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną na czas III etapu edukacyjnego w gimnazjum dla niepełnosprawnych ruchowo przy SOSW „Górka” w Busku – Zdroju. Na co dzień mieszka w internacie. Dziewczyna ma skrzywienie kręgosłupa, z tego tytułu w szkole ma rehabilitację ponadto jeździ na turnusy rehabilitacyjne. W szkole objęta jest także zajęciami specjalistycznymi w zakresie wad wymowy oraz zajęciami korekcyjno – kompensacyjnymi. Obecnie pracownicy placówki będą składać dokumenty w celu uzyskania dla Dominiki orzeczenia o niepełnosprawności. Renata uczy się w I klasie ZSZ w Pińczowie w zawodzie fryzjer, osiąga dobre wyniki w nauce, również na co dzień przebywa w internacie, do placówki przyjeżdża raz na trzy tygodnie. Dziewczyny dni wolne spędzają u dziadków, którzy odwiedzają wnuczki w placówce i dzwonią do nich. Renata ponadto bywa urlopowana do rodziców swojego chłopaka.

Rodzeństwo 3 – osobowe: Aleksandra (lat 13), Sylwester (lat 17), Cezary (lat 16) K. w placówce przebywają od sierpnia 2002 r. (ponad 8 lat), przyszli z rodziny naturalnej. Matka nie interesowała się dziećmi, często zostawiała je w domu bez opieki, została pozbawiona praw rodzicielskich, zmarła w 2003 r. Ojciec ma ograniczoną władzę rodzicielską (od czerwca 2002r.), jest osobą uzależnioną od alkoholu. W ubiegłym roku ojciec przebywał przez kilka miesięcy w więzieniu, gdzie trafił m.in. za niepłacenie alimentów. Jest osobą bezrobotną, utrzymuje się z prac dorywczych, większość pieniędzy przeznaczają na alkohol, przebywa w nieformalnym związku z 18-letnią kobietą. Ojciec mieszka w 2 – pokojowym mieszkaniu, które jest zaniedbane, zadłużone, wymaga remontu, sprzęty domowego użytku są zniszczone. Z ojcem mieszka jego matka, która wcześniej również nadużywała alkoholu, obecnie leczy się i utrzymuje abstynencję.

Obecnie Ola w placówce jest sama, bracia we wrześniu 2010 r. zostali przeniesieni do innych placówek: Cezary do Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Goździkowie, a Sylwester do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Nysie. Cezary nie uczęszczał do szkoły, nie przestrzegał regulaminu placówki, nagminnie łamał ciszę nocną, palił papierosy, pił alkohol, był bardzo wulgarny w stosunku do innych podopiecznych i wychowawców. Odmawiał współpracy z psychologiem i z psychiatrą. Zarówno Cezary jak i jego brat Sylwester mieli wyznaczony przez sąd nadzór kuratora. Placówka starała się wpłynąć na chłopaka poprzez jego babcię i ciotkę ale one również nie miały żadnego wpływu na zmianę jego zachowania. Ze

względu na postępujący proces jego demoralizacji dyr. placówki wystosowała wniosek do sądu o zmianę placówki dla Cezarego (**zał. nr 28**). W efekcie czego wychowanek został przeniesiony do MOS. W grudniu ub. r. w trakcie urlopowania do placówki Cezary wraz z innymi wychowanekami spowodował awanturę, w trakcie której musieli interweniować funkcjonariusze policji, którzy zostali przez chłopaków pobici. Dlatego sąd cofnął zgodę na urlopowanie Cezarego do placówki w Winiarach w dni wolne od nauki szkolnej w roku 2010/2011. Z opinii zespołu wychowawczego MOS wynika, iż Cezary dobrze zaaklimatyzował się w ośrodku, nie sprawia kłopotów wychowawczych, przestrzega zasad i norm obowiązujących na terenie ośrodka, uczęszcza na zajęcia lekcyjne, był klasyfikowany do następnej klasy. W szkole co prawda osiąga niskie oceny, ale nauczyciele nie zgłaszają żadnych zastrzeżeń co do jego zachowania. Jednak zdarzają się chłopakowi ucieczki z ośrodka (**zał. nr 29**). Aktualnie dyr. placówki wyjaśniała, że Cezary może przyjeżdżać do placówki w Winiarach w wolne dni od nauki. Z wychowanekiem spisano kontrakt, w którym zobowiązał się on do przestrzegania zasad i norm panujących w placówce oraz zaznaczono, że niewywiązanie się z kontraktu będzie skutkowało cofnięciem przepustek do końca pobytu jego w MOS (**zał. nr 30**). Sylwester również nie realizował obowiązku szkolnego, sprawiał duże problemy wychowawcze w placówce – toczyło się przeciwko niemu postępowanie w sądzie za przywłaszczenie odtwarzacza DVD na szkodę placówki. Ponadto dopuścił się też innych czynów karalnych (znieważenie policjanta, kradzież). Ponieważ nie skutkowały sposoby wychowawcze stosowane przez kadrę zatrudnioną w placówce opiekuńczo – wychowawczej (rozmowy, nagany), sąd orzekł wobec wychowaneki środek wychowawczy w postaci umieszczenia go w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Nysie. Z wyjaśnień dyr. placówki wynika, iż Sylwester nie przyjeżdża aktualnie do placówki w wolne dni od nauki. Chłopcy trafili do placówki w wieku 7 i 9 lat, kiedy nie byli jeszcze zdemoralizowani. Placówka nie uregulowała sytuacji prawnej dzieci, nie podjęła próby znalezienia dla rodzeństwa rodziny zastępczej. Wyjaśnienia dyr. placówki (**zał. nr 20**), że nie było podstaw do pozbawienia władzy rodzicielskiej ojca dzieci ze względu na to iż utrzymywał on z nimi kontakt oraz, że był w związku przez jakiś czas z kobietą, która rzekomo miała pozytywny wpływ na ojca nie tłumaczą faktu pobytu wychowaneków w placówce, który wynosi ponad 8 lat!. Tym bardziej, że z przedstawionych informacji wynika, iż ojciec nie dawał nadziei na zabranie dzieci do siebie, nie odwoził dzieci po urlopowaniu do placówki, buntował synów, itp. W trakcie urlopowania dzieci w domu rodzinnym często dochodziło do awantur, a nawet bójek, pomiędzy synami, a ojcem (**zał. nr 31**).

Natomiast Ola nie sprawia żadnych problemów wychowawczych, jest samodzielna, gospodarna, otrzymuje od dyrektora placówki liczne pochwały i dyplomy. Ola ma bliski kontakt ze swoją ciotką, do której bywa urlopowana. Ciotka chciałaby zostać rodziną zastępczą dla Oli, ale ojciec Oli sprzeciwia się temu i zastrasza ciotkę. Z rozmowy z pracownikiem socjalnym wynika, że Ola chciałaby zamieszkać z ciotką.

Rodzeństwo 2 – osobowe: Marzena (lat 18) i Piotr (lat 16) B. w placówce przebywają od lipca 2004 r., przyszli z domu rodzinnego. Rodzice dzieci byli w związku nieformalnym. Matka dzieci nie żyje (zmarła w 2003 r.), ojciec ma ograniczoną władzę rodzicielską (od lutego 2004 r.), - ojcostwo zostało ustalone w sądzie. Do 2003 r. dziećmi zajmowała się matka i babka ojczysta. Po śmierci matki ojciec utrudniał wykonywanie opieki nad dziećmi babci, urządzał awantury, nie interesował się losem dzieci. Sąd zdecydował o nadzorze kuratora nad rodziną. Ojciec nie skorzystał z pomocy jaką otrzymał od kuratora, ponadto pieniądze jakie dzieci otrzymywały po śmierci matki przeznaczal na alkohol. W efekcie czego dzieci zostały umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach. W 2007 r. ojciec złożył wniosek do sądu o powrót dzieci do domu ale sąd nie wyraził zgody. Ojciec nadal nadużywa alkoholu, nie ma stałego zatrudnienia, jest osobą niezaradną wychowawczo, mieszka w domu ze swoją matką wobec której stosuje przemoc, nie dba o gospodarstwo ani o dom. Winą za

pobyt dzieci w placówce obarcza swoją matkę. Dyrektor placówki wystąpiła do sądu w imieniu Marzeny i Piotra z pozwem o zasądzenie alimentów od ojca (**zał. nr 32**). Na dzień kontroli nie było jeszcze zasądzanego wyroku z sądu ale dyr. placówki wyjaśniała, iż telefonicznie uzyskała informację, że sąd zasądził alimenty od ojca w wysokości po 200 zł na każde dziecko. Marzena i Piotr otrzymują także rentę po zmarłej matce, którą dysponuje ustanowiona przez sąd wychowawczymi p. A. Zaporowska. Marzena i Piotr mają dwóch braci: Damian lat 27 (jest dzieckiem z pierwszego związku ojca, mieszka w Krakowie i nie utrzymuje z ojcem kontaktów) oraz Przemysław lat 20, który również był wychowankiem placówki opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach, obecnie kontynuuje naukę, wrócił do domu rodzinnego.

Piotr jest uczniem III klasy gimnazjum Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego TPD „Helenów” w Warszawie dla dzieci niepełnosprawnych ruchowo, ma ograniczoną sprawność ruchową (skolioza), korzysta z rehabilitacji. Wychowanek posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Busku Zdroju w dniu 11.09.2008r. Chłopak leczy się również w Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi z powodu torbieli w okolicy szyszynki. Od początku edukacji ma problemy z przyswajaniem wiedzy, uczęszczał na zajęcia wyrównawcze. Wcześniej do gimnazjum uczęszczał przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym „Górka”, ale nie mógł się tam zaaklimatyzować, uciekał często do domu, nie realizował obowiązku szkolnego. Placówka na bieżąco informowała sąd o ucieczkach wychowanka. Sąd zobowiązywał ojca do ścisłej współpracy ze szkołą, do której uczęszcza syn. W trakcie badań w RODK w 2009 r. stwierdzono, iż najlepiej będzie umieścić Piotra w ośrodku z dala od domu rodzinnego. Aktualnie wychowanek jest zadowolony z pobytu w ośrodku, zaprzestał ucieczek, ma grupę kolegów i koleżanek, chętnie wchodzi w kontakty z innymi osobami, jest śmielszy i spokojniejszy.

Marzena uczy się w liceum ogólnokształcącym w Krakowie (II klasa), nie sprawia problemów wychowawczych. W nowym miejscu bardzo dobrze się czuje. Placówka starała się o stypendium dla dziewczyny z fundacji „O lepsze jutro”, ale z powodu słabych ocen nie zostało jej przyznane. Co dwa tygodnie przyjeżdża do placówki, w pozostałe weekendy jeździ do babci. Dziewczyna w maju kończy 18 lat, chce dalej kontynuować naukę w Krakowie. W trakcie ostatniego posiedzenia Zespołu (w dn. 18.01.2011 r.) ustalono m.in. że należy sporządzić plan usamodzielnienia dla wychowanki. W protokole nie było jednak żadnych adnotacji na temat dalszej zasadności pobytu rodzeństwa w placówce.

Po przeanalizowaniu sytuacji w/w wychowanków należy stwierdzić, iż pięcioro spośród nich ma nadzór kuratora (Krzysztof i Mateusz Ś., Adrian M., Roksana K. i Piotr B.), 3 przebywa w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym (Dariusz O., Anita K., Sylwester K.), 2 w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii (Cezary K., Kamil W.) i jeden wychowanek przebywa w Schronisku dla Nieletnich (Piotr O.). Niepokojący jest fakt, że w/w wychowankowie sprawiający problemy wychowawcze przybyli do placówki w wieku kilku lat: Roksana K. – 9 lat (obecnie 16 lat), Anita K. – 10 lat (obecnie 18 lat), Kamil W. – 7 lat (obecnie 12 lat), Dariusz O. – 5 lat (obecnie 16 lat), Piotr O. – 6 lat (obecnie 16 lat), Krzysztof Ś. – 6 lat (obecnie 12 lat), Mateusz Ś. – 13 lat (obecnie 17 lat), Cezary K. – 7 lat (obecnie 16 lat), Sylwester K. – 9 lat (obecnie 17), Piotr B. – 9 lat (obecnie 16 lat). Niektórzy z nich od samego początku sprawiali problemy wychowawcze (np. rodzeństwo O.), które systematycznie narastały i z czasem przerodziły się w postępujący dalece posunięty proces demoralizacji. Natomiast w przypadku innych dzieci proces demoralizacji rozpoczął się w trakcie pobytu w placówce socjalizacyjnej. Sytuacja ta dotyczy Cezarego i Sylwestra K. wobec, których proces socjalizacyjny w placówce opiekuńczo – wychowawczej nie powiódł się.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż stosowne przez placówkę różnego rodzaju oddziaływania wychowawcze i specjalistyczne w stosunku do poszczególnych

wychowanków były nieskuteczne, a tym samym można wnioskować, że socjalizacja przebiegała w placówce w sposób niewłaściwy. Zgodnie z definicją **socjalizacja** to proces (oraz rezultat tego procesu) nabywania przez jednostkę systemu wartości, norm oraz wzorów zachowań, obowiązujących w danej zbiorowości. Socjalizacja trwa przez całe życie człowieka, lecz w największym nasileniu występuje, gdy dziecko rozpoczyna życie w społeczeństwie. Największą rolę na tym etapie odgrywają jego rodzice, wychowawcy i rówieśnicy oraz instytucje (takie jak szkoła, kościół itp). Na drodze socjalizacji człowiek uczy się podstaw interakcji społecznych, poznaje społeczne normy postępowania, wartości, nabywa umiejętność posługiwania się przedmiotami i kształtuje swoją osobowość.

Należałoby się zatem zastanowić nad tym, czego lub kogo zabrakło w pracy opiekuńczo – wychowawczej prowadzonej względem wychowanków. Być może brak odpowiedniego przekazywania informacji dotyczących norm i zasad panujących w placówce, brak konsekwencji w działaniu oraz zbyt późno podejmowane decyzje w stosunku do wychowanków sprawiających problemy przyczyniły się do tego, iż dzieci zamiast powrócić do domu rodzinnego trafiły do MOW i MOS.

3. Ocena działań placówki na rzecz powrotu wychowanków do rodziny i utrzymywania przez nich kontaktów z rodzicami.

Placówka w Winiarach współpracując z rodzinami wychowanków w celu powrotu dzieci do domu podejmuje następujące działania:

1. organizuje wyjazdy do domów rodzinnych dzieci w celu sprawdzenia sytuacji rodzinnej podczas urlopowań dzieci, a także bytowej i mieszkaniowej, pedagogizacji rodziców, udzielenia pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, stara się o udział rodziców w ważnych dla dziecka wydarzeniach życiowych np.: komunii, urodziny.
2. współpracuje z sądem rodzinnym w zakresie urlopowania dzieci do domów rodzinnych,
3. współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej, PCPR-ami, w celu realizacji pomocy dla wychowanków i tworzenia warunków powrotu do rodzin naturalnych, prowadzi poradnictwo dla rodziców w celu rozwoju umiejętności wychowawczych,
4. współpracuje z ośrodkiem adopcyjno – opiekuńczym w celu pozyskania rodziny adopcyjnej lub zastępczej.

Obecnie placówka współpracuje z panią Haliną N. babcią rodzeństwa Pauli N. i Wiktorą S., które przebywa w rodzinnym pogotowiu interwencyjno – opiekuńczym. Pani N. motywowana jest do podjęcia terapii AA, udzielane są jej porady i wskazówki odnośnie czynności jakie musi podjąć w celu przywrócenia dzieci do rodziny zastępczej, którą tworzyła. Udzielana jest pomoc przy formułowaniu pism do sądu w celu urlopowania dzieci w dni wolne od nauki, a także gdzie może się udać po pomoc np.: finansową. Prowadzona jest również praca z panem Ryszardem Z. ojcem rodzeństwa Kevina i Żanety Z., panem Czesławem B. – ojcem Marzeny i Piotra B., p. Dariuszem W. – ojcem Kamila i Dariusza W., a także panem Mirosławem K. – ojcem Aleksandry, Sylwestra i Cezarego K. Wszystkim w/w rodzicom udzielane jest poradnictwo, pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, a także udzielane są informacje jakie działania formalno – prawne muszą podjąć, aby odzyskać dzieci, motywowani są do pracy nad sobą, aby wyeliminować czynniki, które spowodowały zabranie im dzieci, zachęceni są do terapii AA oraz prowadzone są rozmowy wzmacniające więzi rodzinne. Ponadto placówka pracuje z rodzicami rodzeństw: K., D., M., O., S. i B., którzy są pozbawieni władzy rodzicielskiej. Wychowawcy, pracownik socjalny, dyrektor i pedagog zachęcają rodziców oraz członków ich rodzin, aby utrzymywali jak najczęstszy kontakt z dziećmi, odwiedzali ich w placówce, telefonowali. Pracownicy placówki starają się w miarę możliwości pomagać tym rodzinom w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, odwiedzani są w domach rodzinnych.

W przypadku rodzeństwa Ś., którego rodzice nie żyją podejmowane są działania mające na celu podtrzymanie więzi rodzinnych z babcią oraz starszym rodzeństwem. Prowadzone były rozmowy z rodzeństwem dotyczące rozważenia możliwości zaopiekowania się dziećmi. Placówka współpracuje również z rodziną rodzeństwa K., których ojciec nie żyje, a matka jest osobą upośledzoną umysłowo w stopniu umiarkowanym i nie jest w stanie opiekować się dziećmi. Placówka podejmuje rozmowy z ciotkami dzieci, które odwiedzają je w placówce oraz z osobami zaprzyjaźnionymi z dziećmi, aby starali się o urlopowanie dla wychowanków oraz zastanowili się nad utworzeniem dla nich rodziny zastępczej.

Pomimo wielu podejmowanych przez placówkę działań dzieci nie wracają do domów rodzinnych, wręcz przeciwnie przebywają w placówce po kilkanaście lat. Placówka skupia się na utrzymywaniu kontaktów dzieci z rodzicami oraz na prowadzeniu dokumentacji np. każdy ze specjalistów prowadzi osobny zeszyt kontaktów z rodzinami, co jest zdaniem kontrolujących bezzasadne.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, iż regularne, osobiste kontakty z rodzicami lub osobami bliskimi utrzymuje 18 wychowanków, w tym: rodzeństwo Wiktor S. i Paula N. – kontakt z babcią, Julita M. – kontakt z babcią i ojcem, rodzeństwo Renata i Dominik S. kontakt z dziadkami, rodzeństwo Patryk, Natalia i Kamila B. – kontakt z siostrą, rodzeństwo Żaneta i Kevin Z. – kontakt z ojcem, rodzeństwo Marta, Marcin, Mateusz, Anna, Aleksandra i Agnieszka K. – utrzymuje kontakt z matką, Marzena B. – utrzymuje stały kontakt z ojcem oraz Cezary K. również kontakt z ojcem. Natomiast 19 wychowanków sporadycznie kontaktuje się z rodzicami lub osobami bliskimi.

Wszyscy wychowankowie urlopowani są do domów rodzinnych za zgodą sądu. W przypadku niektórych wychowanków sąd pozostawia podjęcie decyzji o urlopowaniu dyrektorowi placówki opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach.

Pracownik socjalny w ramach współpracy z rodzinami wychowanków, przeprowadził w kontrolowanym okresie 10 wywiadów środowiskowych (7 w 2010 r. i 3 w 2011 r.) u babki rodzeństwa Ś., matki wychowanki Justyny Cz., matki Sabiny Ch., matki 3 – os. rodzeństwa B., ojca 2- os. rodzeństwa W., babki 3-os. rodzeństwa M., ojca 2 – os. rodzeństwa B., rodziców rodzeństwa K., rodziców Pauli .N., i Kevina Z. Wywiady środowiskowe sporządzane są na kwestionariuszach wywiadów środowiskowych – cz. IV dotyczącej osób lub rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (aktualizacja wywiadu). Ponadto dokumentami świadczącymi o pracy z rodziną są również notatki z wizyt w środowisku rodzinnym dzieci, zeszyt kontaktów z rodzinami wychowanków, informacje zamieszczone w indywidualnych planach pracy z dzieckiem i rodziną.

4. Ocena wypełniania przez placówkę specjalistycznych zadań określonych w regulaminie.

Specjalistyczne zadania określone w § 12 Regulaminu Organizacyjnego Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w Winiarach realizowane są przez specjalistów: pedagoga, psychologa i terapeutę.

Pedagog realizuje następujące zadania: rozpoznaje i diagnozuje sytuację wychowanków w rodzinie i środowisku, współpracuje z sądami, szkołami do których uczęszczają wychowankowie, podejmuje działania mające na celu uregulowanie sytuacji prawnej i majątkowej, udziela pomocy wychowankom placówki w rozwiązywaniu szczególnie trudnych problemów, a także prowadzi zajęcia profilaktyczno – wychowawcze z elementami socjoterapii, dydaktyczno – wyrównawcze, korekcyjno – kompensacyjne i sportowe o charakterze profilaktycznym. Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne skierowane są do dzieci mających trudności w opanowaniu poprawnej umiejętności czytania i pisanie oraz umiejętności matematycznych spowodowanych deficytami rozwojowymi funkcji percepcyjno – motorycznych jako jednej z przyczyn niepowodzeń szkolnych. Celem zajęć jest m.in.:

usprawnienie funkcji percepcyjno - motorycznych, pamięci wzrokowej, stymulacja procesów koordynacji wzrokowo – słuchowej, rozwijanie orientacji przestrzennej, logicznego myślenia, koncentracji uwagi i pamięci, zwiększenie tempa pracy i tempa uczenia się, doskonalenie umiejętności matematycznych oraz pisanie i czytanie. Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, iż w zajęciach korekcyjno – kompensacyjnych w roku szkolnym 2010/2011 uczestniczyło 5 wychowanków. Z zajęć prowadzona jest dokumentacja w formie kart udziału w zajęciach specjalistycznych (**zał. nr 33**). W zajęciach bierze udział 3 wychowanków oraz 6 wychowanków, którzy są urlopowani czasowo do placówki z MOW i MOS. Natomiast zajęciami profilaktyczno – wychowawczymi objętych jest 22 wychowanków. Zajęcia te są prowadzone w grupach 6 osobowych i są dobrowolne. Zgodnie z § 26 rozporządzenia w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych pedagog prowadzi arkusze badań i obserwacji pedagogicznych (**zał. nr 34**), a także karty udziału w zajęciach specjalistycznych (**zał. nr 35**). Ponadto prowadzi następującą dokumentację: zeszyt kontaktów z instytucjami, z rodziną wychowanka, ze szkołami i internatami, dziennik pedagoga (wpisy dotyczą codziennej pracy pedagoga), scenariusze zajęć profilaktyczno – wychowawczych.

Od października 2008 r. placówka zatrudnia na ¼ etatu psychologa. Zajęcia z wychowankami prowadzone są w poniedziałki w godzinach od 14.00 do 19.00 oraz we wtorki w godzinach od 11.00 do 16.00. Zgodnie z planem pracy psycholog realizuje następujące zadania: rozpoznaje i diagnozuje poziom umysłowy, emocjonalny i psychiczny wychowanków, opiniuje zachowanie dziecka na podstawie obserwacji, wywiadu i rozmów z wychowankami, prowadzi zajęcia terapeutyczne w celu niwelowania dysharmonii rozwojowych wychowanków, przeprowadza rozmowy indywidualne z podopiecznymi, otacza opieką psychologiczną młodzież w wieku dojrzewania, udziela pomocy w podejmowaniu ważnych decyzji życiowych przez wychowanka np.: wybór zawodu, prowadzi poradnictwo rodzinne. W kontrolowanym okresie w placówce zorganizowany został cykl 25 spotkań warsztatowych dla młodzieży pn. „Akademia Dorosłości”. W zajęciach uczestniczyło 12 wychowanków (**zał. nr 36**). Psycholog prowadzi arkusze badań i obserwacji wychowanka (**zał. nr 37**), a także kartę udziału w zajęciach specjalistycznych (**zał. nr 38**), w której odnotowywane są wszystkie przeprowadzane zajęcia, zarówno grupowe jak i indywidualne. Zgodnie z § 26 rozporządzenia w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych w placówce socjalizacyjnej dla każdego dziecka prowadzi się m.in. kartę udziału w zajęciach specjalistycznych z opisem ich przebiegu. Ponadto psycholog sporządza diagnozy wychowanków, które w sposób szczegółowy przedstawiają sytuację wychowanka i jego rodziny (**zał. nr 39**).

W placówce prowadzone są również zajęcia terapeutyczne, przez osobę zatrudnioną na ½ etatu jako terapeuta i ½ etatu jako wychowawca. Zgodnie z planem pracy na rok 2011 terapia obejmuje: motorykę, koordynację wzrokowo – ruchową, integrację zmysłów, umiejętności planowania oraz zdolności neuromotoryczne (czuciowo-ruchowe). Założenia terapii: umiejętność spędzania wolnego czasu, przygotowanie zajęć, organizowanie spotkań okolicznościowych, kształtowanie samodzielności i zasad współżycia w środowisku, ukazywanie mocnych stron dziecka, podnoszenie własnej samooceny. Z dokumentacji prowadzonej przez terapeutę wynika, iż w zajęciach bierze udział 15 wychowanków. Dla każdego z wychowanków prowadzona jest karta udziału w zajęciach specjalistycznych (**zał. nr 40**), która zawiera: imię i nazwisko dziecka, datę urodzenia oraz datę i rodzaj przeprowadzonych zajęć (np.: arteterapia, muzykoterapia, biblioterapia, zajęcia edukacyjne i wychowawcze), cel zajęć, stopień realizacji, uwagi i podpis prowadzącego. Karta założona jest na dany rok kalendarzowy. Brak w karcie informacji kiedy odbywały się poszczególne spotkania z wychowankami i czego dotyczyły. Dokument zawiera jedynie podsumowanie za dany rok. W karcie założonej na 2011r. są wpisane te same cele zajęć co w roku ubiegłym, ponadto brak jakichkolwiek informacji o przeprowadzonych zajęciach. Dodatkowo terapeuta

proceedzi zeszyt zajęć specjalistycznych, w którym odnotowywane są spotkania z wychowankami (data, lista obecności, rodzaj prowadzonych zajęć, cel zajęć, prowadzący i uwagi). Ostatni wpis w zeszycie z dnia 21.05.2011r. – wykonanie nowej gazetki ściennej na bawialni oraz kwiatów z krepiny, cel pracy - wspólna praca dzieci, pobudzenie wyobraźni, dbanie o estetykę wykonania. W zajęciach uczestniczyły 4 wychowanki Ania, Agnieszka i Marta K. oraz Żaneta Z. Z wpisów znajdujących się w zeszycie wynika, iż terapeuta prowadzi raczej zajęcia manualne niż specjalistyczne.

W placówce zatrudniona jest pielęgniarka na ½ etatu, która również prowadzi z dziećmi zajęcia m.in.: przeprowadza pogadanki na temat zagrożeń HIV-AIDS, szkodliwości palenia nikotyny, picia alkoholu; organizuje prelekcje filmów video i DVD o tematyce profilaktycznej. Oprócz dokumentacji medycznej prowadzi zeszyt rozmów z wychowankami.

5. Ocena przestrzegania zasady zatrudniania wyłącznie osób o kwalifikacjach określonych w przepisach dotyczących placówek opiekuńczo – wychowawczych ośrodków adopcyjno – opiekuńczych.

W Placówce opiekuńczo – wychowawcza w Winiarach zatrudnione są następujące osoby:

- dyrektor – 1 etat,
- wychowawcy – 10 ½ etatu, w tym 2 wychowawców na zwolnieniu lekarskim
- pedagog – 1 etat,
- pracownik socjalny – 1 etat,
- terapeuta zajęciowy – ½ etatu,
- psycholog – ¼ etatu,
- pielęgniarka – ½ etatu,
- administracja – 2 etaty,
- obsługa – 4 ½ etatu.

Ponadto na zwolnieniu lekarskim przebywa również pracownik socjalny, którego zastępuje pan Jarosław Naporowski. Zgodnie z porozumieniem z dnia 01.12.2010 r. pan Naporowski zatrudniony został na ½ etatu jako pedagog i ½ etatu jako pracownik socjalny do czasu powrotu pani Sylwii Przodo – pracownika socjalnego.

W trakcie kontroli sprawdzono akta osobowe pracowników: pedagoga – p. Jarosława Naporowskiego, pracownika socjalnego – p. Sylwii Przodo i wychowawcy/terapeuty zajęciowego – p. Małgorzaty Pasternak. W/w pracownicy posiadają wymagane kwalifikacje na zajmowanych przez nich stanowiskach.

Jeden wychowawca zatrudniony jest na podstawie ustawy Karta Nauczyciela do dnia 31.05.2012r. do czasu przejścia na emeryturę. Pozostałe osoby zatrudnione są jako pracownicy samorządowi.

W wyniku kontroli stwierdzono:

1. Praca opiekuńczo – wychowawcza w placówce w Winiarach odbywa się w oparciu o plan pracy na rok 2011.
2. W trakcie kontroli, w socjalizacyjnej placówce umieszczonych było 30 dzieci, natomiast w części interwencyjnej – „Rodzinnym Pogotowiu Interwencyjno – Opiekuńczym” przebywało 7 wychowanków.
3. Posiłki są zróżnicowane dzięki czemu wychowankowie mają możliwości wyboru.

4. Wszyscy wychowankowie otrzymują kieszonkowe w wysokości 30,30 zł. miesięcznie, które nie jest zmniejszane.
5. Placówka opiekuńczo – wychowawcza zapewnia wychowankom dostęp do następujących zajęć: dydaktyczno – wyrównawczych, korekcyjno – kompensacyjnych, wyrównawczo - edukacyjnych, psychologicznych i terapeutycznych (manualnych).
6. W ciągu dnia w każdej autonomii wychowankami opiekuje się 3 wychowawców i specjaliści. Natomiast w godzinach nocnych opiekę sprawuje dwóch wychowawców lub wychowawca i specjalista.
7. W placówce funkcjonuje Samorząd Wychowanków.
8. Dzieci w trakcie rozmowy z osobami kontrolującymi nie zgłaszały uwag co do funkcjonowania placówki.
9. W kartach pobytu brak pisemnej informacji o szczególnych potrzebach dziecka i znaczących dla niego wydarzeniach, która zgodnie z § 26, ust. 1, pkt 2 rozporządzenia MPiPS w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych z dnia 19 października 2007 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1455) winna się w nich znajdować. W obszarach, o których mowa wpisane są jedynie oceny liczbowe.
10. W indywidualnych programach pracy brak jest sprecyzowanych celów długoterminowych, a niektóre cele szczegółowe dotyczą potrzeb bytowych i opiekuńczych np. wymiany pościeli czy ręczników, zaopatrzenia w środki czystości.
11. W aktach osobowych wychowanków znajdują się wszystkie niezbędne dokumenty.
12. W 2011 r. proces usamodzielnienia rozpoczęło czworo wychowanków: Renata S., Anita K., Marzena B. i Sylwester K.
13. Brak daty opracowania planu Anity K., jak również daty w oświadczeniu opiekuna usamodzielnienia, którym został pedagog z MOW.
14. Indywidualny program usamodzielnienia Renaty S. nie był zatwierdzony przez powiatowe centrum pomocy rodzinie oraz zbyt późno wyznaczono opiekuna usamodzielnienia.
15. W Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Winiarach funkcjonuje stały zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.
16. W posiedzeniach stałego zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka nie uczestniczą pracownicy ośrodka adopcyjno-opiekuńczego.
17. Na posiedzeniach zespołu omawiana jest aktualna sytuacja zdrowotna, rodzinna i szkolna wychowanków.
18. W protokołach z posiedzeń Zespołów brak informacji czy dalszy pobyt dziecka w placówce jest zasadny czy nie, co powinno być głównym celem posiedzenia Zespołu.
19. Spośród 37 wychowanków umieszczonych w placówce - 15 z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych zostało do Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego celem przysposobienia.
20. Piętnastu wychowanków ma nieuregulowaną sytuację prawną i nie zostali zgłoszeni do Ośrodka.
21. W przypadku 3-osobowego rodzeństwa B. brak w dokumentacji informacji dotyczących działań placówki na rzecz powrotu wychowanków do rodziny.
22. Sytuacja prawna rodzeństwa B. uregulowana została dopiero po 4 latach pobytu dzieci w placówce.
23. Zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka podjął decyzję dotyczącą rozdzielenia rodzeństwa B. i zgłoszenia do O A-O.
24. Zbyt długi pobyt dzieci w placówce: rodzeństwa 4 - osobowe K. – ponad 7 lat; rodzeństwo 2 – osobowe W. ponad 5 lat; rodzeństwo 2 – osobowe S. ponad 9 lat; rodzeństwo 3 – osobowe K. ponad 8 lat; rodzeństwo 2 – osobowe B. ponad 7 lat; rodzeństwo 3 – osobowe O. ponad 9 lat

25. Ze względu na nieuregulowaną sytuację prawną ojca, rodzeństwo W. nie zostało zgłoszone do Ośrodka Adopcyjno-opiekuńczego. Placówka nie wystąpiła do sądu o uregulowanie tej sytuacji ze względu na fakt, że ojciec utrzymuje z dziećmi systematyczny kontakt oraz na więź emocjonalną łączącą dzieci i ojca.
26. W dokumentacji rodzeństwa W. brak jest informacji o tym co działo się w okresie od umieszczenia dzieci w placówce, tj.: od 2005 r. do 2009 r. – do podjęcia próby powrotu chłopców do domu rodzinnego.
27. Pięcioro spośród wychowanków ma nadzór kuratora (Krzysztof i Mateusz Ś., Adrian M., Roksana K. i Piotr B).
28. 3 wychowanków przebywa w MOW, 2 w MOS i 1 w Schronisku dla nieletnich.
29. Większość wychowanków sprawiających największe problemy wychowawcze, mających nadzór kuratora oraz umieszczonych w MOS i MOW przybyli do placówki w wieku kilku lat.
30. W przypadku wychowanków, o których mowa powyżej proces demoralizacji rozpoczął się podczas pobytu w placówce socjalizacyjnej.
31. Stosowane przez placówkę różnego rodzaju oddziaływania wychowawcze i specjalistyczne w stosunku do poszczególnych wychowanków były nieskuteczne, a tym samym można wnioskować, że socjalizacja przebiegała w placówce w sposób niewłaściwy.
32. Wychowankowie urlopowani są do domów rodzinnych za zgodą sądu.
33. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Winiarach realizuje zadania specjalistyczne określone w § 12 Regulaminu Organizacyjnego Placówki. Zadania te realizowane są przez specjalistów: psychologa, pedagoga i terapeutę.
34. Wszyscy specjaliści prowadzą karty udziału w zajęciach specjalistycznych z opisem ich przebiegu.
35. Terapeuta prowadzi raczej zajęcia manualne niż specjalistyczne.
36. Placówka na rzecz powrotu wychowanka do rodziny współpracuje z panią Haliną N. babcią rodzeństwa Pauli N. i Wiktorą S., z panem Ryszardem Z. ojcem rodzeństwa Kevina i Żanety Z., panem Czesławem B. – ojcem Marzeny i Piotra B., p. Dariuszem W. – ojcem Kamila i Dariusza W., a także panem Mirosławem K. – ojcem Aleksandry, Sylwestra i Cezarego K.
37. W przypadku rodzeństwa Ś., którego rodzice nie żyją podejmowane są działania mające na celu podtrzymywanie więzi rodzinnych z babcią oraz starszym rodzeństwem i utworzenie przez nich rodziny zastępczej dla dzieci.
38. Pedagog, pracownik socjalny oraz wychowawca/terapeuta zajęciowy posiadają wymagane kwalifikacje na zajmowanych przez nich stanowiskach.

Ustaleń dokonano na podstawie:

1. Rozmowy z panią Ligią Płonką – dyrektorem placówki opiekuńczo – wychowawczej, panem Jarosławem Naporowskim – pedagogiem/pracownikiem socjalnym, p. Beatą Smodrzewską - wychowawcą, p. Teresą Podsiadło - pielęgniarką oraz z wychowankami placówki: Sebastianem, Tadeuszem i Mateuszem D. i Anitą K.
2. Analizę dokumentacji:
  - Regulamin i Statut Placówki opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach,
  - akt osobowych wychowanków,
  - pisemnych wyjaśnień sporządzonych podczas kontroli przez dyrektora placówki,
  - indywidualnych planów pracy z dzieckiem i kart pobytu,
  - wywiadów środowiskowych,
  - protokołów z posiedzenia zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka,
  - diagnoz sytuacji rodzinnej i dziecka,

- list wypłat kieszonkowego,
  - kart odzieżowych,
  - jadłospisu na okres od od 16.05.2011 r. do 22.05.2011 r.
  - kart udziału w zajęciach specjalistycznych,
  - arkuszy badań i obserwacji psychologiczno-pedagogicznych,
  - planów pracy psychologa, pedagoga, terapeuty zajęciowego,
  - akt osobowych pracowników placówki,
  - zakresów czynności pracowników,
  - grafiku dyżurów,
  - korespondencji placówki z sądami, pcpr-ami, ops-ami, szkołami,
3. Wizję lokalną i oględziny pomieszczeń placówki.

Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:

Zgodnie z § 16, ust. 1-5 rozporządzenia MPS w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 23 marca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 543 z późn. zm.)

1. Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.
2. Odmowa podpisania protokołu kontroli przez kierownika jednostki podlegającej kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.
3. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole.
4. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.
5. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z czego jeden przekazano Dyrektorowi Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w Winiarach oraz Dyrektorowi Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach.

Protokół podpisali:

Ze strony jednostki kontrolującej:

Ze strony jednostki kontrolowanej:

1. Anna Konieczna
2. Katarzyna Arendarska
3. Małgorzata Bojar

Protokół sporządzono w dniu: 28.06.2011r.

Protokół przekazano w dniu 13.07.2011r.

Odmowa podpisania protokołu
w dniu 13.07.2011r. przez

Wykaz załączników:

- Załącznik nr 1** - Jadłospis na okres od 16.05.2011 r. do 22.05.2011 r.
- Załącznik nr 2** - Listy wychowanków na zakup odzieży w miesiącu październiku 2010r. (4 szt.).
- Załącznik nr 3** – Dyżury porządkowe w poszczególnych autonomiach (3 szt.).
- Załącznik nr 4** - Listy kieszonkowego wychowanków z trzech autonomii i pogotowia opiekuńczego za miesiąc luty 2011r. (4 szt.).
- Załącznik nr 5** – Program zajęć profilaktycznych organizowanych w Palcówce Opiekuńczo -Wychowawczej w Winiarach w ramach IX Świętokrzyskich Dni Profilaktyki „Dziecko w Rodzinie – Nadzieje i Zagrożenia.”
- Załącznik nr 6** – Karta pobytu Aleksandry K. i Dariusza W.
- Załącznik nr 7** – Życiowe drogowskazy – IV część indywidualnego planu pracy z dzieckiem i rodziną
- Załącznik nr 8** – Indywidualny Program Usamodzielnienia Anity K.
- Załącznik nr 9** – Wpisy do dziennika zajęć prowadzonego przez wychowawców.
- Załącznik nr 10** – Protokół z posiedzenia stałego zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka w placówce z dnia 18.01.2011r.
- Załącznik nr 11** – Pismo Placówki do Sądu Rejonowego w Busku Zdroju.
- Załącznik nr 12** – Pismo Placówki do Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Kielcach.
- Załącznik nr 13** – Pismo Placówki do Sądu Rejonowego w Busku Zdroju.
- Załącznik nr 14** - Pismo Placówki do rodziców rodzeństwa K.
- Załącznik nr 15** – Postanowienie Sądu Rejonowego w Busku Zdroju dot. ustanowienia nadzoru kuratorskiego.
- Załącznik nr 16** – Pismo Placówki do Katolickiego Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Kielcach w celu znalezienia rodziny zastępczej dla rodzeństwa O. z dn. 21.03.2002r.
- Załącznik nr 17** – Pismo Placówki do Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Kielcach w celu znalezienia rodziny zastępczej dla rodzeństwa O. z dn. 29.06.2004r.
- Załącznik nr 18** – Pismo Placówki do Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Kielcach w celu znalezienia rodziny zastępczej dla rodzeństwa O. z dn. 18.05.2006r.
- Załącznik nr 19** – Pismo Placówki do PCPR w Busku Zdroju w celu poszukiwania rodziny zastępczej dla Tomasza O. z dn. 09.07.2010r.
- Załącznik nr 20** – Wyjaśnienie p. Ligi Płonki dyrektora placówki w Winiarach dot. sytuacji prawnej rodzeństwa O., K., W.
- Załącznik nr 21** – Wyjaśnienie dyrektora placówki w Winiarach dot. rodzeństwa O.
- Załącznik nr 22** – Pismo Placówki do Sądu Rejonowego w Busku Zdroju.
- Załącznik nr 23** – Opinia RODK w Kielcach dot. Kamila W.
- Załącznik nr 24** - Pismo Placówki do MOPS w Częstochowie.

- Załącznik nr 25** – Opinia placówki dot. Mateusza Ś. przesłana do Sądu Rodzinnego w Częstochowie.
- Załącznik nr 26** – Kontrakt spisany z Mateuszem Ś.
- Załącznik nr 27** - Opinia RODK w Kielcach dot. Mateusza Ś.
- Załącznik nr 28** - Pismo placówki do Sądu Rejonowego w Skarżysku Kam.
- Załącznik nr 29** – Opinia zespołu wychowawczego z MOS o wychowanku Cezarym K.
- Załącznik nr 30** - Kontrakt zawarty pomiędzy wychowankiem Cezarym K. a placówką opiekuńczo – wychowawczą w Winiarach.
- Załącznik nr 31** - Diagnoza wychowanka – aktualizacja Cezarego K.
- Załącznik nr 32** – Pismo Placówki do Sądu Rejonowego w Busku Zdroju
- Załącznik nr 33** – Karta udziału w zajęciach korekcyjno – kompensacyjnych w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach.
- Załącznik nr 34** – Arkusz badań i obserwacji pedagogicznych w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach – Natalia B.
- Załącznik nr 35** - Karta udziału w zajęciach specjalistycznych w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach prowadzonych przez pedagoga.
- Załącznik nr 36** – Lista wychowanków biorących udział w cyklu zajęć specjalistycznych „Akademia Dorosłości” w roku 2010.
- Załącznik nr 37** – Arkusz badań i obserwacji wychowanka.
- Załącznik nr 38** – Karta udziału w zajęciach specjalistycznych w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach prowadzonych przez psychologa.
- Załącznik nr 39** – Diagnoza wychowanki Anety K.
- Załącznik nr 40** – Karta udziału dziecka w zajęciach terapeutycznych w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Winiarach.